

Consultații publice privind raportul Republicii Moldova cu privire la implementarea recomandărilor Comitetului ONU împotriva torturii

La 10 noiembrie curent, Republica Moldova urmează să informeze Comitetul ONU împotriva torturii, referitor la implementarea recomandărilor expuse în punctele 13, 15, 16, 20 și 24 ale Observațiilor finale și recomandărilor cu privire la implementarea Convenției ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (CAT).

Ministerul Afacerilor Interne, în calitate de autoritate responsabilă la nivel național a pregătit proiectul raportului cu elucidarea situației în domeniu și a măsurilor întreprinse la acest capitol plasează proiectul raportului pentru consultații publice.

Vom fi recunoscători pentru prezentarea sugestiilor și propunerilor, pentru a fi incluse în varianta finală a raportului.

proiect

RAPORTUL

REPUBLICII MOLDOVA

CU PRIVIRE LA IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRILOR COMITETULUI ONU ÎMPOTRIVA TORTURII, ADOPTATE ÎN CADRUL ȘEDINȚEI NR. 922 DIN 19 NOIEMBRIE 2009, GENEVA

Introducere

În perioada 11-12 noiembrie 2009 Republica Moldova a prezentat Comitetului ONU împotriva Torturii cel de al doilea Raport periodic cu privire la implementarea Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (CAT). Urmare audierilor efectuate, Comitetul Torturii a menționat o serie de îngrijorări în acest domeniu, fiind elaborate observații și recomandări referitor la implementarea Convenției.

Luînd în considerație aceste recomandări, pe site-ul oficial al MAI (www.mai.md) a fost plasat textul Raportului periodic și al Observațiilor în cauză, iar pentru inițierea și

realizarea măsurilor de eliminare a observațiilor fixate în p.p. 13; 15; 16; 20 și 24 a fost creat un grup de lucru interministerial cu participarea lucrătorilor Procuraturii Generale, Ministerului Justiției, Curții Supreme de Justiție, Ministerului Apărării, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Educației, Centrului pentru Drepturile Omului, reprezentanților Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și organizațiilor neguvernamentale în domeniul drepturilor omului.

În contextul asigurării drepturilor omului, este necesar să menționăm elaborarea proiectului Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2011-2014, care cuprinde un capitol suplimentar - „Prevenirea și combaterea torturii”. La 2 septembrie curent proiectul în cauză a fost aprobat în ședința Guvernului și urmează a fi remis Parlamentului pentru examinare și adoptare.

Măsurile întreprinse și realizările obținute

P.13. a) Statul-parte trebuie să clarifice prevederile legale de legătură cu drepturile membrilor mecanismului național de prevenire vizînd realizarea vizitelor regulate și neanunțate în locurile de detenție, fără restricții și de a asigura ca toți membrii Consiliului Consultativ să se bucure de statut egal de drept parte a mecanismului național preventiv pentru a-i acorda posibilitatea de a-și îndeplini pe deplin rolul de mecanism de prevenire a torturii.

Întru conformarea cerințelor art. art. 3, 7 din Protocolul la Convenția ONU împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, pe 26.07.2007 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 200 privind modificarea și completarea Legii Republicii Moldova cu privire la avocații parlamentari nr. 1349 din 17 octombrie 1997, astfel avocaților parlamentari fiind atribuit mandatul de mecanism național de prevenire a torturii. Realizînd necesitatea implicării societății civile în procesele naționale de eradicare a torturii, pe lîngă Centrul pentru Drepturile Omului a fost instituit un Consiliu Consultativ, care are menirea de a acorda consultanță și asistență în exercitarea atribuțiilor avocaților parlamentari în calitate de mecanism național de prevenire a torturii, membrii căruia dispun de atribuții directe în monitorizarea fenomenului torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Prin acordarea accesului neîngrădit a societății civile în locurile de detenție, precum și investirea acestora cu unele atribuții ale avocatului parlamentar Republica Moldova și-a confirmat orientarea spre transparență și pluralitate în monitorizarea fenomenului torturii, exteriorizându-și totodată intenția de a stabili o conlucrare eficientă între societatea civilă și autorități.

b) să ofere mecanismului național de prevenire, ca un tot întreg, incluzînd Consiliului Consultativ, suport și resurse adecvate, inclusiv suport logistic și de secretariat. Sarcina acoperirii cheltuielilor necesare pentru efectuarea vizitelor preventive, inclusiv

remunerarea experților care sunt atrași la efectuarea acestor vizite și/sau de monitorizare este pusă în seama Centrului pentru Drepturile Omului.

Întru eficientizarea activității Mecanismului național de prevenire a torturii, prin prisma Observațiilor Comitetului împotriva Torturii, au fost încheiate acorduri de prestare a serviciilor cu membrii Consiliului Consultativ. În acest sens, din bugetul Centrului pentru Drepturile Omului pentru anul 2010, au fost alocate 57800 lei pentru remunerarea experților cooptați pentru a participa la vizitele preventive în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate (prevederile pct. 39 al Regulamentului Centrului aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 57 din 20.03.2008). Remunerarea acestora va constitui un punct-forțe în procesul de garantare a independenței financiare a reprezentanților Mecanismului național de prevenire a torturii (MNPT).

Pînă la moment, în cadrul instituției avocaților parlamentari, deși activează funcționari cu atribuții de serviciu în realizarea sarcinilor OPCAT, structura actuală a CpDOM nu prevede o subdiviziune distinctă specializată și dotată corespunzător în acest sens. Pentru a spori eficiența activității MNPT, dar și revizuirea conceptuală a structurii CpDOM, în cadru instituției a fost format un grup de lucru, sarcina căruia este elaborarea unui nou proiect de lege cu privire la avocații parlamentari, care ar include o nouă formulă a structurii Centrului și modificarea grilei de salarizare a angajaților. Acest fapt va permite crearea unei unități distincte care va avea sarcini și atribuții bine definite în corespundere cu exigențele instrumentelor internaționale. La moment acest grup de lucru este în proces de elaborare a cadrului legal potrivit unei funcționări instituționale eficiente, fapt susținut și de reprezentanții Direcției generale pentru drepturile omului și afacerilor juridice a consiliului Europei.

c) să ofere instruire și să implementeze măsuri relevante pentru a asigura ca toate persoanele care realizează vizite sub egida Protocolului Opțional la Convenție să poată să-și îndeplinească rolul în ceea ce privește documentarea tratării persoanelor în detenție.

În urma vizitelor efectuate de către reprezentanții MNPT în locurile de detenție, a fost elaborată metodica de lucru a grupelor mobile, de către oficiul Ombudsmanului fiind întocmite următoarele ghiduri:

- îndrumar cu privire la controlul în Instituțiile speciale în cadrul comisariatelor de poliție, ce vizează tratamentul persoanelor reținute și/sau în privința lor a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest;
- îndrumar cu privire la controlul în Instituțiile speciale din cadrul administrativ și/sau în privința cărora este aplicată sancțiunea sub formă de arest administrativ;
- particularitățile în cazurile de reținere și/sau arestare a minorilor;
- îndrumar cu privire la monitorizarea Instituțiilor penitenciare;
- îndrumar cu privire la monitorizarea locurilor de detenție și Instituțiile speciale din cadrul comisariatelor de poliție;

- model de raport unic privind efectuarea vizitei preventive în cadrul instituțiilor aflate în jurisdicția Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Justiției.

Deși vizitele reprezentanților MNPT mai evidențiază unele probleme, care la rândul său sunt influențate în mare parte de lipsa mijloacelor financiare, constatările la zi permit a conchide asupra reacției adecvate din partea autorităților la recomandările și actele de reacționare a avocatului parlamentar. Astfel, pe parcursul acestui an s-a reușit stabilirea unui raport eficient cu autoritățile, care s-a materializat vizibil în instituțiile monitorizate, respectiv în vederea ajustării instituțiilor speciale ale MAI conform recomandărilor Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane și degradante, astfel Ministerul Finanțelor a alocat din fondul de rezervă al Guvernului 2.200.000 lei pentru reparația capitală a acestor încăperi (Hotărârea Guvernului nr. 511 din 22.06.2010).

În baza acordului de colaborare între Instituția Națională a Ombudsmanului și Ministerului Afacerilor Interne, încheiat la 25.05.2010, în toate comisariatele de poliție au fost amplasate panouri informative cu informații despre structura, sarcinile și statutul MNPT, drepturile și obligațiile persoanelor reținute/arestate, inclusiv a persoanelor care au fost supuse relexor tratamente sau a altor abuzuri din partea colaboratorilor de poliție.

Această acțiune a fost posibilă în cadrul proiectului „Susținerea pentru consolidarea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în conformitate cu prevederile OPCAT”, implementat de PNUD din Moldova în parteneriat cu Centru pentru Drepturile Omului.

d) să asigure ca toate persoanele din administrația locurilor de detenție să conștientizeze drepturile membrilor mecanismului național de prevenire în ceea ce privește accesul neînsoțit și neîmpiedicat la toate sectoarele din cadrul tuturor locurilor unde persoanele sunt private de libertate, fără oricare formă de notificare în prealabil; aceste drepturi trebuie să includă posibilitatea pentru mecanismul național de prevenire să examineze, la cerere, registrele ce țin de detenție, inclusiv registrele medicale, luând în considerație în modul convenit drepturile persoanelor cointereseate. Potrivit art. 178 al Codului de executare:

(1) În timpul exercitării funcțiilor de serviciu au dreptul de a vizita instituțiile care asigură deținerea persoanelor, fără permisiune specială:

a) Președintele Parlamentului Republicii Moldova;

b) Președintele Republicii Moldova;

c) Primul-ministru al Republicii Moldova;

d) deputatul în Parlament;

e) avocatul parlamentar, membrii consiliului consultativ și alte persoane care îi însoțesc;

f) Procurorul General al Republicii Moldova, procurorul care exercită controlul asupra executării hotărârilor cu caracter penal în teritoriul respectiv;

g) persoana cu funcție de răspundere competentă a organului ierarhic superior

instituției sau organului care asigură executarea pedepsei penale;

h) judecătorul care a examinat sau examinează cauza penală, conform competenței teritoriale;

i) reprezentantul organizației internaționale care, conform actelor naționale și/sau internaționale la care Republica Moldova este parte, are acest drept;

j) membrul Comitetului pentru Plângeri.

k) membrul comisiei de monitorizare.

(2) Instituțiile care asigură deținerea persoanelor pot fi vizitate de alte persoane cu permisiunea specială a administrației acestor instituții ori a persoanelor cu funcție de răspundere ale organelor ierarhic superioare sau în baza hotărârii instanței de judecată, iar în cazul preveniților - și în baza hotărârii organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, în procedura cărora se află cauza penală.

Articolul dat statuează lista exhaustivă a tuturor persoanelor ce dispun de acest drept. Astfel, în scopul asigurării implementării adecvate a normei citate, administrația instituțiilor penitenciare asigură necondiționat, în limita normei legale, accesul persoanelor în locurile de detenție, în vederea exercitării atribuțiilor de serviciu cu care au fost investiți.

Totodată, cu titlu de excepție, alin. 2 al punctului 195 din Regulamentul serviciului de luptă al Departamentului Instituțiilor Penitenciare, aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 106 din 6 martie 2003, prevede că pentru acordarea accesului persoanelor de sex feminin în penitenciarele pentru bărbați acestea obligatoriu sunt însoțite de reprezentanți ai penitenciarului (supraveghetorul de serviciu), pentru a le asigura securitatea și integritatea fizică.

Întru neadmiterea impedimentelor în activitatea mecanismului național de prevenire a torturii, tratamentului inuman sau degradant, stabilit și exercitat de către avocații parlamentari și membrii Consiliului consultativ pe lângă Centru pentru drepturile omului, au fost organizate întruniri cu avocații parlamentari, unde a fost stabilit mecanismul de vizitare fără permisiune specială a locurilor de detenție aflate în subordinea Ministerului Justiției și întreprinderea acțiunilor imediate în vederea documentării eventualelor cazuri de încălcare a drepturilor fundamentale.

În egală măsură, în vederea conștientizării de către administrația penitenciarelor despre drepturile de care dispune mecanismului național de prevenire a torturii, în adresa acestora au fost expediate circulare și suplimentar cadrul normativ existent la acest compartiment.

Important este de a menționa despre decizia ministrului justiției privind desemnarea unui consilier din rândul societății civile pentru probleme legate de respectarea drepturilor omului – decizie fără precedent în istoria justiției din Moldova. Astfel, consilier al ministrului justiției a fost numit directorul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova (IDOM) – organizație independentă, non-profit și avînd ca scop apărarea drepturilor omului. În calitate de consilier al ministrului justiției acestuia se

conferă dreptul de a avea acces nelimitat la orice oră și în orice instituție penitenciară. Decizia respectivă vine să sublinieze eforturile Guvernului de a consolida parteneriatul cu societatea civilă.

e) să intenteze procese disciplinare împotriva colaboratorilor care împiedică accesul liber al tuturor persoanelor care realizează vizite sub egida Protocolului Opțional la Convenție la toate locurile unde persoanele sunt private de libertate, sau le neagă în orice mod accesul privat și confidențial la deținuți, le restricționează posibilitatea de a revizui și copia registrele și alte documente relevante, sau interferează în orice alt mod cu îndeplinirea funcțiilor lor.

La acest compartiment menționăm că, în perioada de raportare nu s-au înregistrat asemenea cazuri din partea colaboratorilor sistemului penitenciar și izolatoarelor de detenție aflate în subordinea MAI.

P.15 a) să cerceteze prompt, imparțial și efectiv toate plîngerile și alegerile de conduită necorespunzătoare din partea colaboratorilor organelor de drept pe parcursul demonstrațiilor post-electorale din aprilie 2009 prin constituirea unui organ independent, imparțial și credibil, care să se conformeze standardelor internaționale relevante în acest domeniu, mai cu seamă cu setul actualizat de principii pentru protecția și promovarea drepturilor omului prin acțiuni de combatere a impunității, iar constatările acestui organ trebuie să fie făcute publice.

b) să asigure ca colaboratorii organelor de drept care v-or fi găsiți responsabili de actele de tortură și maltratare a protestatarilor și celor reținuți, inclusiv a ofițerilor care dețin funcții de răspundere, să fie urmăriți în justiție și în cazul în care vor fi găsiți vinovați să fie condamnați cu penalități corespunzătoare. În ceea ce privește cazurile prima facie de tortură și maltratare, colaboratorii implicați trebuie, de regulă, să fie supuși unor suspendări din funcție sau transferuri pe parcursul anchetei, mai cu seamă dacă există riscul ca dînsul sau dînsa să intervină sau să împiedice investigare.

Referitor la investigarea evenimentelor din aprilie 2009, organele procuraturii au înregistrat și cercetat 108 sesizări cu privire la pretinse cazuri de tortură, pedepse sau tratamente inumane ori degradante din partea colaboratorilor de poliție.

Pe marginea plîngerilor examinate au fost pornite 58 cauze penale, inclusiv 29 pentru tortură, 17 pentru exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, inclusiv:

- pe un caz, în baza autosesizării procurorilor, s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul excesului de putere și depășirii atribuțiilor de serviciu din partea unor persoane cu funcții de răspundere din cadrul MAI, inclusiv ale BPDS „Fulger”, colaboratorii căruia au aplicat violența fizică asupra mai multor persoane în noaptea de 7 spre 8 aprilie în centrul capitalei;

- în două cazuri s-a dispus pornirea urmăririi penale pe acțiunile factorilor de decizie ai comisariatului de poliție Buiucani pentru acte de violență și reținerii ilegale a unui grup

de persoane, printre care cet. Angela Donos și Tatiana Roman și pe faptul maltratării cet. Victor Pascal;

- pe un caz s-a dispus începerea urmăririi penale pentru vătămare intenționată medie a integrității corporale cauzată cet. Valentina Cușnir;

- pe un caz s-a dispus începerea urmăririi penale pentru jaful comis asupra cet. Oleg Brega;

- pe un caz s-a dispus pornirea urmăririi penale pe faptul tentativei de omor comisă de către un colaborator de poliție cu fața deghizată, presupus a fi din BPDS „Fulger”, care a îndreptat arma din dotare de tip pistol-mitralieră „AK” și a tras o rafală asupra automobilului cet. Murzac;

- pe alt caz a fost pornită urmărirea penală pe faptul influențării minorului Gumeni de a schimba declarațiile date în privința polițistului Octavian Guțu, care l-a maltratat;

- pe faptul decesului cet. Valeriu Boboc a fost pornită urmărirea penală pentru vătămarea intenționată gravă a integrității corporale ce a provocat decesul victimei și exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu soldate cu urmări grave.

Concomitent, în alte 4 cauze penale s-a dispus pornirea urmăririi penale pe faptul neglijenței în serviciu comise de către factorii de decizie ai comisariatelor de poliție din sectoarele Centru, Buiucani, Ciocana, în cadrul cărora investigațiile continuă.

Din numărul total al cauzelor penale, 27 dosare prin care sînt învinuiți 43 colaboratori de poliție au fost finalizate și expediate cu rechizitoriu în instanțele de judecată.

Pe cauzele penale aflate în gestiunea procurorilor au fost suspendați provizoriu din funcție 14 colaboratori ai MAI, iar la moment această măsură procesuală de constrîngere a rămas a fi aplicată în privința a 9 inculpați, deoarece la contestarea aplicării acesteia instanțele de judecată au satisfăcut plîngerile depuse de către 5 învinuiți.

În alte 25 cauze penale procuratura a dispus suspendarea urmăririi penale din motiv că polițiștii care au acționat ilegal aveau puse pe cap cagule sau victimele erau torturate în timp ce se aflau cu fața la perete ori cu capul aplecat, acești colaboratori nu au fost posibil de identificat.

Anume pe aceste fapte, ce vizează aplicarea violenței în cadrul comisariatelor de poliție de către persoanele care nu pot fi identificate, s-a dispus pornirea urmăririi penale pe faptul neglijenței în serviciu comise de către factorii de decizie ai comisariatelor de poliție din sectoarele Centru, Buiucani, Ciocana ale mun. Chișinău, 3 din ele fiind expediate cu rechizitoriu în instanța de judecată.

Concomitent, la 24.05.2010 Procuratura Generală a format o nouă Secție pentru combaterea torturii. Această secție este o subdiviziune a Procuraturii Generale, care și-a trasat drept sarcini studierea fenomenul torturii și relexor tratamente în ansamblu, cu stabilirea tuturor factorilor, cauzelor și condițiilor care permit existența acestui fenomen, generalizarea și investigarea cazurilor de tortură cu elucidarea aspectelor vulnerabile ce apar pe parcursul examinării sesizărilor, aplicarea tuturor măsurilor

legale întru repunerea cetățenilor în drepturile lezate, exercita urmăririi penale în cauze de tortură cu o rezonanță socială sporită, instruirea procurorilor din procuraturile teritoriale și specializate care efectuează controale și exercită urmărirea penală pe asemenea cauze, etc.

c) să asigure ca scuze oficiale și compensații adecvate să fie oferite tuturor victimelor torturii și altor forme de maltratare survenite în legătură cu demonstrațiile post-electorale din 7 aprilie 2009, indiferent de rezultatele urmăririi în justiție a infractorilor; victimele în cauză trebuie să beneficieze și de reabilitare medicală și psihologică adecvată.

Pentru coordonarea și elaborarea acțiunilor necesare pentru ajutorarea și reabilitarea victimelor care au avut de suferit în urma demonstrațiilor din aprilie 2009, la 15 aprilie 2010, prin dispoziția Prim-ministrului dl. Vladimir Filat, a fost creată Comisia specială pentru identificarea persoanelor civile și a polițiștilor care au avut de suferit în urma evenimentelor din 7 aprilie 2009. Comisia a fost prezidată de Ministrul Justiției, iar în componența ei au intrat reprezentanți ai Cancelariei de Stat, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației, Ministerului Finanțelor și Asociației Obștești „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”.

În scopul identificării victimelor evenimentelor din aprilie 2009, Comisia a lansat un apel public către persoanele civile și polițiștii care au avut de suferit în urma evenimentelor din 7 aprilie 2009 să prezinte pentru examinare solicitări scrise, însoțite de acte și dovezi pentru a beneficia, proporțional prejudiciului cauzat, de înlesniri și compensații financiare, după caz, de alte măsuri de reabilitare acordate de către Guvernul Republicii Moldova. În același timp, a fost examinată informația pusă la dispoziție de către autorități și organizații neguvernamentale.

În așa fel, 14 persoane civile, 4 angajați ai Ministerului Afacerilor Interne și 1 colaborator al Serviciului Pază și Protecție de Stat au beneficiat de măsuri de reabilitare, inclusiv de suport financiar, compensații financiare sau alte măsuri de reabilitare. În același timp, conform datelor Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova și Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”, în cadrul proiectului „Advocacy pentru Drepturile Omului în contextul crizei legate de alegerile parlamentare din aprilie 2009 din Republica Moldova”, finanțat de Programul de Drept al Fundației Soros-Moldova, persoanele civile au beneficiat de asistență de reabilitare și de asistență juridică gratuită, fiind efectuată și documentarea medicală și psihologică a cazurilor de pretinsă tortură, tratamente inumane și/sau degradante.

În acest context, cea mai mare parte din persoanele civile au preferat calea judiciară pentru obținerea compensațiilor pentru suferințele cauzate în legătură cu evenimentele din aprilie 2009, deoarece au inițiat procedurile până la data creării Comisiei, beneficiind de asistență juridică gratuită din partea IDOM.

La 15 septembrie 2010 Comisia și-a finalizat lucrările și a înaintat Cabinetului de

miniștri spre examinare un set de acțiuni pentru a susține persoanele civile și polițiștii care au suferit în urma evenimentelor din aprilie 2009. În particular, acestea se referă la alocarea unei indemnizații unice în cuantum ce urmează a fi stabilit de Guvern, acordarea asistenței medicale necesare, alocarea bursei speciale de studii, acordarea asistenței pentru eșalonarea sesiunii de restanțe, acordarea asistenței pentru ridicarea restricțiilor la circulația peste hotare, alocarea spațiilor adecvate pentru implementarea unui proiect de reabilitare psihologică, organizarea serviciilor de reabilitare sanatorială pentru persoanele civile și polițiștii care au avut de suferit în urma evenimentelor menționate.

Urmare a propunerilor înaintate, Prim-ministrul Republicii Moldova a dispus autorităților de resort, până la 1 octombrie 2010, să determine cuantumul indemnizației unice, să identifice sursa de finanțare și să elaboreze în acest sens proiectul actului normativ pentru a fi aprobat de Guvern.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 956 din 15.10.2010 cu privire la ajutorarea persoanelor care au avut de suferit în urma evenimentelor din 7 aprilie 2009 s-a decis alocarea mijloacelor financiare în sumă de 222,7 mii lei, după cum urmează: Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei - 144,2 mii lei, inclusiv 74,2 mii lei pentru organizarea serviciilor de reabilitare sanatorială și 70,0 mii lei pentru acordarea indemnizațiilor unice, în cuantum de 5000 lei, persoanelor civile care au avut de suferit în urma evenimentelor din 7 aprilie 2009;

Ministerului Educației - 52,0 mii lei pentru acordarea unui suport financiar unic dlui Damian Hîncu, în vederea repetării anului de studii în Franța, eșuat din cauza evenimentelor din 7 aprilie 2009;

Ministerului Afacerilor Interne - 21,2 mii lei pentru organizarea serviciilor de reabilitare sanatorială a colaboratorilor din organelle de poliție, care au avut de suferit în urma evenimentelor din 07 aprilie 2009;

Serviciului Protecție și Pază de Stat - 5,3 mii lei pentru organizarea serviciilor de reabilitare sanatorială dlui Constantin Slobodeniuc.

P. 16. Statul-parte trebuie să adopte și să aplice legislație care să ceară colaboratorilor organelor de drept, inclusiv poliției responsabile de ordinea publică și membrilor forțelor speciale, atunci când sunt în serviciu să poarte elemente de identificare și să ofere tuturor colaboratorilor organelor de drept uniformă care să includă elemente vizibile și adecvate de identificare, care să asigure responsabilizarea fiecărei persoane în parte și să protejeze împotriva actelor de tortură și maltratare.

În conformitate cu Ordinul Departamentului Instituțiilor Penitenciare nr. 35 cu privire la stabilirea vestimentației de serviciu din 22 februarie 2007, pentru stabilirea identității colaboratorilor subdiviziunilor sistemului penitenciar, aceștia obligatoriu poartă ecusoane de serviciu. De asemenea prin ordinul menționat a fost aprobat și Regulamentul cu privire la ecusonul de serviciu al colaboratorului sistemului penitenciar.

Totodată, Ministrului Afacerilor Interne a confecționat 3500 ecusoane cu elemente de identificare, care au fost repartizate BPDS „Fulger”, RPS „SCUT”, trupelor de carabinieri, Direcției poliției rutiere și Regimentului patrulă și subdiviziunilor teritoriale ale MAI, prin Ordinul MAI nr. 261 din 11.08.2010 fiind aprobat Regulamentul cu privire la utilizarea ecusoanelor cu elemente vizibile de identificare a colaboratorilor MAI.

P.20 a) să-și fortifice eforturile pentru a oferi o retribuire și compensație victimelor torturii și maltratării, inclusiv mijloacele pentru o reabilitare cât de completă posibilă și să dezvolte servicii de reabilitare și sănătate pentru victimele date.

Luînd în considerație recomandările expuse, în proiectul Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2011-2014 au fost incluse mai multe obiective la subiectul dat. Astfel, una din priorități o constituie acordarea asistenței juridice calificate victimelor actelor de tortură și altor rele tratamente prin realizarea următoarelor acțiuni:

- elaborarea recomandărilor metodice privind acordarea asistenței juridice calificate în cauze de tortură și alte rele tratamente;
- instruirea avocaților privind acordarea asistenței juridice calificate în cauze de tortură și alte rele tratamente.

Un alt obiectiv vizează nemijlocit reabilitarea victimelor torturii, care se va materializa prin:

- dezvoltarea de parteneriate în domeniul reabilitării medico-sociale a victimelor torturii;
- consolidarea capacităților de utilizare a remediilor civile pentru cauzele de tortură și alte rele tratamente.

În același timp, toate persoanele aflate pe teritoriul Republicii Moldova în condițiile legii, inclusiv victimele torturii și maltratării, beneficiază de asistență medicală în volum deplin, conform Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. Asistența medicală urgentă prespitalicească și cea primară se acordă atît persoanelor asigurate, cît și celor neasigurate din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Asistența medicală de reabilitare și serviciile de fizioterapie este prestată pacienților în volumul stabilit de Normele metodologice la prescrierea medicului de familie, specialistului fizioterapeut sau a specialistului de profil.

b) să întreprindă măsuri pentru a executa deciziile CEDO împotriva Republicii Moldova cu privire la încălcarea articolului 3 din Convenția Europeană cu privire la Drepturile Omului.

În vederea asigurării executării hotărîrilor Curții Europene pentru Drepturile Omului, la nivel național se întreprind un ansamblu de măsuri de ordin individual și general, care în cele din urmă au drept scop prevenirea unor încălcări similare pe viitor.

Ca măsuri de executare de ordin individual, de regulă, Curtea obligă statul la plata

unor compensații. În dependență de caz, pot fi întreprinse acțiuni de reluare a investigațiilor la nivel național cu privire la plângerile de torturare a reclamantilor în scopul atragerii la răspundere a persoanele care au aplicat tortura. Totodată, în conformitate cu articolul 17 din Legea nr. 353-XV din 28 octombrie 2004 cu privire la Agentul guvernamental, Procurorul General este în drept să intenteze în numele statului acțiune în regres privind restituirea sumelor împotriva persoanelor a căror activitate, cu intenție sau din culpă gravă, a constituit temei pentru adoptarea hotărârii privind plata obligatorie a sumelor stabilite prin hotărârea Curții sau prin acord de soluționare pe cale amiabilă a cauzei.

În calitate de măsuri cu caracter general, având drept scop familiarizarea unui grup cât mai mare de persoane cu funcție de răspundere cu jurisprudența CEDO, pentru prevenirea comiterii de încălcări similare toate hotărârile și deciziile Curții sunt traduse integral și expediate tuturor autorităților naționale interesate, concomitent fiind plasate pentru accesul publicului pe pagina web a Ministerului Justiției (www.justice.gov.md). De asemenea, rezumatele acestora se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, atât în limba de stat, cât și în limba rusă.

La fel în scopul executării de către Curtea Supremă de Justiție a atribuțiilor prevăzute de art. 2 lit. g) și lit. j) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Plenul CSJ, prin Hotărârea nr. 2 din 18 ianuarie 2010, a propus Consiliului Superior al Magistraturii următoarea tematică a asistenței metodice judecătorilor în chestiunile de aplicare a legislației pentru anul 2010:

- privind erorile judiciare comise de către instanțele judecătorești, inclusiv în contextul hotărârilor CEDO contra Moldovei, în cauzele civile, de contencios administrativ, penale și administrative.

La 19 ianuarie 2010 Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat Programul de acordare a asistenței metodice judecătorilor în chestiunile de aplicare a legislației pentru anul 2010 (hotărârea este publicată pe site-ul www.csj.md).

Totodată menționăm că, în cazul constatării violării art. 3 din Convenție, victima este în drept să solicite instanțelor naționale despăgubiri materiale și morale, iar instanța este în drept în temeiul art. 385 Cod procedură penală să reducă pedeapsa inculpatului drept recompensă pentru aceste încălcări.

La fel, Curtea Supremă de Justiție examinează în ordine civilă o asemenea categorie de dosare și la nivel național încearcă să satisfacă pretențiile victimelor ce au suferit în urma violării art. 3 din Convenție.

Cuantumul prejudiciului se determină în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a legislației naționale.

P. 24 să revadă reglementarea cu privire la reținerea forțată a persoanelor cu tuberculoză, precum și orice alte politici aferente, pentru a le ajusta în conformitate cu Convenția, mai cu seamă garantarea revizuirii regulate independente a măsurilor de detenție confidențialitatea și intimitatea pacientului, cât și ne-discriminarea în aplicarea

acestor măsuri.

Articolul 17 al Legii ocrotirii sănătății nr. 411-XII din 28 martie 1995 stabilește dreptul fiecărei persoane la asigurarea sănătății fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, apartenență socială și religie prin garantarea unei asistențe medicale calificate, acordate în conformitate cu exigențele medicinei moderne, precum și prin apărarea juridică a dreptului la ocrotirea sănătății și la repararea prejudiciului cauzat sănătății în situația, când bolnavii cu tuberculoză contagioasă prezintă pericol pentru persoanele care îl înconjoară în societate — membrii familiei, cei care conlocuiesc împreună, colegii de lucru și alte persoane sănătoase, aceștia sunt expuși riscului infectării cu tuberculoză.

Articolul 44 al Legii menționate stipulează că, bolnavii de tuberculoză în formă activă care se sustrag de la tratament benevol, încalcă regimul prescris ori abuzează de băuturi alcoolice sau folosesc narcotice sunt trimiși la tratament coercitiv, în modul prevăzut de legislația în vigoare. Este vorba despre un ansamblu de măsuri, menite să asigure tratamentul obligatoriu a bolnavilor cu tuberculoză contagioasă, care prezintă pericol pentru societate prin eschivarea lor de la tratament antituberculos. În acest sens, nu este vorba de „rețineri forțate” și de „detenție” a persoanelor cu tuberculoză. Persoanele în cauză se tratează în secții de ftiziopneumologie cu regim special, pentru a evita pericolul răspândirii infecției tuberculoase în societate.

Acest lucru este stipulat și în Legea cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei nr.153-XVI din 04 iulie 2008. Articolul 15 al acestei legi stabilește că, bolnavul cu formă contagioasă a tuberculozei, care încalcă regimul sanitar-antiepidemic sau care se eschivează de la examenul medical de depistare a tuberculozei sau de la tratamentul tuberculozei, este internat în temeiul unei hotărâri judecătorești în instituție ftiziopneumologică specializată pentru tratament coercitiv. Astfel, nu putem afirma despre reținere sau detenție forțată și ilegală a persoanei bolnave, care este internată doar în baza hotărârii instanței de judecată.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr. 472 din 07 august 2009 a fost aprobat Regulamentul privind modul de aplicare a tratamentului coercitiv persoanelor bolnave de tuberculoză contagioasă, care stabilește clar modalitatea spitalizării ce se efectuează în condițiile articolelor 308-311 din Codul de procedură civilă și articolelor 307, 308, 310 din Codul de executare. Regulamentul menționat stabilește mecanismul prin care se asigură tratamentul obligatoriu al bolnavilor cu tuberculoză contagioasă în instituție de ftiziopneumologie cu regim special, unde sunt asigurate toate condițiile de asistență medicală specializată calitativă și condițiile sanitaro-igienice a unui staționar specializat, în conformitate cu Programul Național de control și profilaxie a tuberculozei și recomandărilor Programului DOTS OMS. Aceste condiții nu implică aplicarea unor forme de tortură sau alte tratamente inumane sau degradante asupra pacienților. Obligatoriu în toate instituțiile de ftiziopneumologie unde se tratează pacienții cu tuberculoză sunt respectate drepturile omului, intimitatea personalității,

confidențialitatea datelor medicale, fiind întreprinse măsuri pentru evitarea stigmatizării sau discriminării acestor persoane. Astfel, întregul ansamblu de acțiuni ce se întreprind pentru tratamentul persoanelor bolnave de tuberculoză contagioasă constituie tratament obligatoriu în cadrul unei instituții de ftiziopneumologie cu regim specializat.

În scopul revizuirii reglementărilor cu privire la reținerea persoanelor bolnave de tuberculoză, respectării drepturilor omului, stabilirii mecanismului de intervenție a organelor de poliție la solicitarea personalului medical, de către MAI au fost elaborate instrucțiuni metodologice în care sînt stipulate expres acțiunile poliției în cazul documentării faptelor de eschivare a bolnavului de tuberculoză eliminator de bacili de la tratament sau încălcarea regimului prescris, aceste instrucțiuni obligînd colaboratorii organelor afacerilor interne să asigure confidențialitatea și nediscriminarea pacientului.